

llengua amb tàperes

[, λeŋ.gon. 'ta.pə.rəs]

365 mots i expressions
del nostre parlar

Pròleg
de Joan Veny i Clar

llingua mb t`peres

[, ʎeŋ.ɡon. 'ta.pə.rəs]

365 mots i expressions
del nostre parlar

Pròleg
de Joan Veny i Clar

© de l'edició: Ajuntament de Campos

Coordinació:

Àrea de Cultura

Àrea d'Educació

Àrea de Participació Ciutadana

Assessorament lingüístic:

Mallorcatechnik

info@mallorcatechnik.com

Dipòsit legal: PM 880-2020

Impremta Adrover

e

a

à

Pròleg de Joan Veny

05

Llengua amb tàperes

07

Vocabulari

08

a 08, b 09, c 12, d 15

e 15, f 19, g 20

i 20, j 21, l 21, m 21, n 23

o 23, p 23, q 25, r 25, s 27, t 28

u 29, v 29, x 30

Totes les llengües de cultura tenen dues vessants, la històrica, és a dir, la que, a partir d'un sistema més o menys unitari, es cobreix de diferències en funció de la geografia (serralades, rius, veïnatge d'altres llengües, condició insular), la història (arribada d'altres pobles), la societat (canvi de generació, diferències de status social), interior del sistema (canvis de sentit, creativitat), amb una tendència natural a la diversificació; l'altra vessant és la llengua *estàndard* (dita abans comuna, *literària*), marcada per l'impuls a la unificació per tal de fer possible la comunicació entre els usuaris de la llengua, un codi escrit, d'oralitat formal, regida sovint per una acadèmia, ensenyada a l'escola i usada pels escriptors i professionals dels mitjans de comunicació.

Mallorca, que havia pertangut a l'òrbita semítica, des del s. X fins al s. XIII, arran de la conquesta catalana i ulterior repoblament, va integrar-se en el domini de la llengua catalana, de matriu oriental (deim cas[ə], *pateix, jonc, mirall* i no cas[a], *patix, junc, espill*), i hem conservat articulacions que s'havien usat en aquella àrea (*p[ə]ra, cantam, xapar*); testimonis d'aquella filiació lingüística són també els llinatges mallorquins que corresponen a noms de lloc de la Catalunya oriental, com *Vic, Manresa, Mataró, Estelrich* (< *Hostalric*), etc. i, per si fos poc, en el cas de Campos, la dedicació de l'església parroquial a Sant Julià i Santa Basilissa, com abans havien fet a diverses parròquies del Principat.

Aquesta llengua forma part de la nostra essència com a poble i l'hem mantenguda amb una fidelitat exemplar al llarg dels segles. L'isolament insular ha afavorit l'adhesió ferma a arcaïsmes, superats a la part continental (*cant* 'canto', *duit* 'dut', *bolla* 'bola', etc.), però també a la creativitat (*brusquer*). El substrat aràbic hi ha deixat alguns elements (*estormia* 'tipus de puf', *safarri* 'massa viscosa de brutícia') i més endavant, arran del decret de Nova Planta (1714), amb efectes tardans, el català va interferir-se a causa de la progressiva imposició del castellà en l'administració, la justícia, l'escola, l'església, la notaria, la retolació dels carrers, la qual cosa, al nivell d'ús, va afectar els cercles cultivats (un 8 % a finals del s. XIX), però poc la resta de parlants que, analfabets en la seva llengua pròpia i en la sobrevenguda, mantenien el parlar col·loquial amb una notable puresa. Després, amb el desplegament dels mitjans escolars i mediàtics, el castellà va prendre més força en manifestacions formals i literàries, en perjudici de la llengua pròpia, conseqüència d'una política de prohibicions i censures, però el poble mantenia viva la seva llengua pròpia a un nivell col·loquial, sense que, des de la Renaixença, faltassin mostres d'un conreu literari, desplegades en una codificació formal de la llengua gràcies al geni i patriotisme de Pompeu Fabra, codificació que F. de B. Moll va adaptar a la modalitat balear amb prudència i saviesa. Ells són els artífexs d'una llengua normativa, respectuosa amb les varietats dialectals, facilitada per una llengua històrica, composta de dialectes escassament diferenciats. Aquest estàndard, lliure d'interferències i vulgarismes, conviu amb un registre col·loquial, on campen variants de pronúncia, morfològiques, sintàctiques i lèxiques, reservades a les relacions familiars i socials informals (al cafè, al carrer, etc.) mentre que l'estàndard acull actes més formals escrits o, eventualment, orals (productes literaris, articles de premsa, conferències, telenotícies).

Però acostem-nos al contingut del llibre que presentam. És un fet que la nostra llengua, després de l'opressió dura dels quaranta anys totalitaris, va experimentar un renovat esplendor en la creació literària i una eficàcia en bon nombre de centres escolars. Però, sigui per canvi de generació, per la pressió del castellà, o per la presència de nous parlants, es troba sovint en una fase d'oblit de formes genuïnes que, a través de centúries, han passat de boca en boca dels nostres parlants. Quan mor una paraula, es perd una part del nostre patrimoni. D'aquí aquesta col·lecció de mots ben nostres, dels quals hem de reforçar l'ús, despertar-los de la seva obsolescència o conèixer-los passivament. Els materials han estat recollits per Joan Ignasi Servera i els membres de l'equip *Llengua amb tàperes*, i per consultes a parlants de la comunitat lingüística campanera. Les paraules es presenten primer en forma normativa (*rostoll*), seguida de la col·loquial en transcripció fonètica ([ros'toj]), amb eventuais aclariments; de la seva definició ('trossos de la tija del cereal que queda al sementer en haver fet la sega' i, finalment, de l'etimologia, molt simplificada. D'aquesta manera, es combina la forma canònica, el registre formal, *rostoll*, que apareix en el diccionari normatiu o s'ha adaptat a aquest model a través del Diccionari Alcover-Moll (cas de *matatxiner*, *ploremis*) amb la forma dialectal, diatòpica, col·loquial (*rostoi*). En la llista es troben mots generals, comuns a tot el domini lingüístic (*retranques*, *rebombori*, *morma*, etc.) o restringits a l'àrea mallorquina (*xoquí*); variants fonètiques (*revull* 'reüll'), que a voltes han adquirit una nova accepció (*retgirar* 'espantar, provocar un ensurt, trasbalsar'); referents obsolets (*païàs* 'femer') o propis (*rebostejar*, *engirgolar*); i alguna unitat no exempta de gràcia verbal, com *mariol-lo*.

Aquesta llista va acompanyada d'un costat pràctic, que és la divulgació d'aquests mots a través de la seva inscripció en bosses, banderoles i camisetes repartides pel poble, així com l'organització d'una gimcana que posarà a prova els participants en el coneixement de les paraules seleccionades.

Vet aquí, doncs, una passejada per un bell jardí de mots, de colors virolats i aromes ancestrals, que és una invitació a enrobustir les nostres formes genuïnes i a destapar mots coberts per la fullaraca del desús. La diversitat no està barallada amb la unitat, sinó que són complementàries. La llista que el lector té a les mans, treballada amb rigor i amb amor, il·lustra aquesta bella filosofia de complicitat entre estàndard i llengua diatòpica, que ha generat un model de llengua allunyat del centralisme lingüístic i respectuós amb el mosaic multicolor de la nostra llengua.

Enhorabona a l'Ajuntament per la seva publicació. És bo que les institucions agullonin i fomentin iniciatives com aquesta, que són un indicatiu del seu interès per la protecció i reconeixement del nostre patrimoni.

Joan Veny

La immediatesa del món actual, la facilitat de les comunicacions o la constant interacció amb altres llengües són, possiblement, algunes de les causes que fan que en el decurs de dues generacions –un sospir en termes històrics– una infinitud de mots que eren d’ús molt comú hagin anat esdevenint inexorablement mots oblidats, molts d’ells ja desconeguts a les generacions més joves.

És, en aquest sentit, un deure institucional donar vitalitat a paraules que han caigut en desús, però entenem que amb una puntualització evident: no es tracta de “recuperar” mots que ja no s’usen perquè el seu referent ja no s’usa –i pensam en mots com *pallàs*, quasi desconegut perquè amb el clavegueram el pallàs ha desaparagut–, sinó de donar coneixement i vitalitat a mots que s’han vist substituïts per altres, sovint perquè no tenen un equivalent evident de superstrat.

El tresor lingüístic de la nostra llengua és immens. Diccionaris com l’Alcover-Moll en són un testimoni evident. No hem pretès fer un recull exhaustiu ni exclusivament “campaner” –seria pràcticament impossible trobar més d’una dotzena de mots que fossin d’ús exclusiu del nostre poble, molts dels que ens ho podrien semblar també s’usen a qualque altre indret del nostre domini lingüístic–, sinó que ens hem limitat a 365 mots o expressions, un per a cada dia de l’any, amb el propòsit que, qui vulgui, es proposi fer servir una paraula “nova” cada dia de l’any.

De vegades, trobar un equilibri entre la forma normativa d’un mot i la forma col·loquial és, a nivell escrit, molt difícil. Per això s’ha optat per presentar la forma normativa recollida al Diccionari de l’Institut d’Estudis Catalans –si hi apareix– juntament amb la transcripció fonètica per reflectir la pronúncia local. I com que de vegades es fa difícil relacionar l’ortografia normativa amb la realització col·loquial, hem marcat amb un “1” els mots que presenten una pronúncia no directament deduïble a partir de l’ortografia normativa.

S’ha inclòs també informació sobre si el mot es troba recollit al DCVB o al DIEC (com a diccionari normatiu), la seva categoria gramatical, una breu definició referida a l’ús al qual es pretén donar vitalitat, observacions i un apartat d’etimologia.

Tot l’equip de *Llengua amb tàperes* volem posar en especial valor tots els consells i puntualitzacions que ens ha fet arribar el nostre fill il·lustre Dr. Joan Veny i Clar. Som del parer que seria impensable fer un recull de lèxic campaner sense comptar amb el nostre preclar mestre de les lletres catalanes, filòleg excel·lent, els mèrits acadèmics del qual són aclaparadors, inqüestionables i reconeguts. Per als campaners en general, i en particular per tots els que hem fet possible aquest projecte, és tot un honor comptar amb una eminència com ell. Moltes, moltes gràcies.

L’equip de *Llengua amb tàperes*.

abellerol [bə.re.'ə]	<i>m.</i> Vespa. Derivat d' <i>abella</i> .	1
abelleroler [bə.re.o.'le]	<i>m.</i> Niu d'abellerols. Derivat d' <i>abellerol</i> .	1-3
acubar-se [ku.bər.'sə]	<i>v. pr.</i> Perdre els sentits. Fig. Obriu finestres que m'acub! Del llatí OCCUPARE.	1
acuseta [ku.'ə.tə]	<i>m.</i> Qui delata els seus companys. S'usa sempre en forma femenina encara que es refereixi a un home. Derivat d' <i>acusar</i> .	1-3
aficadís, -issa [ə.fi.kə.'ðis][ə.fi.kə.'ði.sə]	<i>adj.</i> Qui sap trobar tots els mitjans per aconseguir els seus propòsits. Derivat de <i>ficar</i> .	3
afuar [ə.fu.'a]	<i>v. tr.</i> Llançar una persona o un animal contra un altre per fer-li mal. S'usa també com a verb pronominal. Ex.: "L'amo li va afuar el ca"; "Aquest ca s'afua!". Del llatí AFFUSARE, 'tirar damunt'.	1
agranar [gən.'na]	<i>v. tr.</i> Netejar amb una granera. Derivat de <i>gra</i> .	1
aiguavés [aj.ɣo.'ves]	<i>m.</i> Part de la casa que correspon a un dels vessants de la teulada. Se sol parlar de "aiguavés de davant" i "aiguavés de darrere". Del llatí AQUAE VERSU, 'filera d'aigua'.	1
alengar [ə.lə.'na]	<i>v. intr.</i> Respirar. Del llatí ANHELARE, 'respirar fort'.	1
alís, -a [ə.'li:j][ə.'li.ə]	<i>adj.</i> Estantís, ranci. Ex.: "Aquestes galletes han tornat alises". Del llatí ALISUM, 'pa sense llevat'.	1
anar (+ possessiu)	<i>ff.</i> Que afecta qualcú directament. Ex.: "Jo no ho faria, però si ho vols fer, va teu!	
aprés [ə.'pres]	<i>m.</i> Clos llarg i estret on es munyen les ovelles. Sovint interpretat com "sa pres", en femení. Del llatí APPRESSUM, 'estret'.	
armar [ər.'ma]	<i>v. tr.</i> 1. Adquirir una cosa nova. 2. Provocar un conflicte. Ex.: 1. "He armat un cotxe nou"; 2. "No sé què deu haver dit, però l'ha armada grossa!". Del llatí ARMARE, mat. sig.	
arpellot (ser un) [ər.pə.'lət]	<i>m.</i> Fig., maldestre, poc refinat. Ex.: "Ets un arpellot, mira-t'hi un poc més!". Derivat d' <i>arpella</i> .	
arreveixinar [ə.rə.və.'fi.'na]	<i>v. tr.</i> Eriçar-se el pèl. Ex.: "El moix té la coa arreveixinada". Derivat de <i>reveixí</i> .	

arruix [ə.'ruj]	<i>interj.</i> S'usa per fer fugir persones o animals. Se'n deriva el verb <i>arruixar</i> amb el mateix significat. Mot onomatopèic.
assciar [ə.sə.si.'a]	<i>v. tr.</i> Fig., cansar per massa insistència. Ex.: "No m'ho tornis dir, asscies!". Del llatí SATIARE, mat. sig.
astorat, -ada [əs.to.'rat][əs.to.'ra.ðə]	<i>adj.</i> Intensament commogut per admiració o per por. Tot i que és un participi, el verb no s'usa quasi mai. Derivat d' <i>astor</i> .
atropellat, -ada [ə.tro.pə.'lat] [ə.tro.pə.'la.ðə]	<i>adj.</i> Fig., anar molt aviat. Ex.: "L'he vist passar ben atropellat, devia frissar molt!" Derivat de <i>tropell</i> .
atropellat, -ada (estar)	<i>ff.</i> Fig., trobar-se en una situació molt crítica. Ex.: "Fa molt mala cara, està ben atropellat". Derivat de <i>tropell</i> .
atxem [ət.'tʃəm]	<i>m.</i> Ús. El mot uís encara s'usava a Mallorca durant el s. XX. Avui és pràcticament desaparegut. Mot onomatopèic.
aveciat, -ada [və.si.'at][və.si.'a.ðə]	<i>adj.</i> Criad de tal manera que tot s'ha de fer al seu gust, consentit. Es pot emfasitzar amb l'expressió "És un aveciat de cocou". Probablement derivat de <i>vici</i> , aquell a qui s'han donat mals vicis.
avenc! [ə.'vəŋk]	<i>interj.</i> Interjecció que expressa exclamació o sorpresa. També s'usa en plural.
avesar [ə.və.'za]	<i>v. tr. rg.(a)</i> Acostumar. Del llatí ADVITIARE, mat. sig.
bací [bə.'si]	<i>m.</i> Orinal. Del llatí BACCINUM, mat. sig.
baleigs [bə.'ləjs]	<i>m. pl.</i> Fig., restes de menjar que queden dins el plat perquè no es poden rosegat. S'usa normalment en plural. Derivat regressiu de <i>balejar</i> .
bàmbol, -a [ˈbam.bol] [ˈbam.bo.lə]	<i>adj.</i> Beneit, curt d'enteniment. També s'usa la forma <i>bamba</i> per al femení. Mot onomatopèic del so de qui no sap parlar bé.
banastra (ser una) [bə.'nas.trə]	<i>ff.</i> Fig., poc clarivident o de maneres poc acurades. Del gèl·lic BENNA, 'cove'. La forma original és <i>banasta</i> . La <i>r</i> s'explica pel creuament amb altres mots amb la terminació <i>-astra</i> .
banyero [bə.'nje.ro]	<i>m.</i> Cranc pelut, decàpode de l'espècie <i>Eriphia verrucosa</i> . Derivat de <i>banya</i> .
barram [bə.'ram]	<i>m.</i> Conjunt de les dents. Derivat de <i>barra</i> amb el sufix col·lectivitzador <i>-am</i> .
barramer [bə.rə.'me]	<i>m.</i> Vulgarment, dentista. Derivat de <i>barram</i> .

barriola [bə.ri.'ɔ.lə]	<i>f.</i> Xarxa amb què es recullen els cabells del monyo. Etimologia desconeguda.	
bassetja [pə.'səd.dʒə]	<i>f.</i> Fona. S'usa la variant <i>passetja</i> . Arabisme.	1
bassiot [bə.si.'ɔt]	<i>m.</i> Petita depressió a camins on s'acumula l'aigua quan plou. Derivat de <i>bassa</i> .	
batculada [bək.ku.'la.ðə]	<i>f.</i> Cop pegat amb la mà a les anques. Derivat de <i>batcular</i> .	
batcular [bək.ku.'la]	<i>v. intr.</i> Acció de pegar cops amb la mà a les anques. Compost de <i>batre</i> i <i>cul</i> .	3
bater [bə.'te]	<i>m.</i> Gran abundància, excés. S'usa en l'expressió "un (re)bater de sol" per als dies en què el sol és molt calent. Derivat de <i>batre</i> amb el sufix <i>-er</i> per indicar la sobremesura, com a <i>casser</i> o <i>xinxer</i> .	2
batiport [ba.ti.'pɔrt]	<i>m.</i> Portes grans que formen un atri a l'entrada de les esglésies, just després de les portes exteriors. Compost de <i>batre</i> i <i>porta</i> .	
baverall [bo.və.'raɟ]	<i>m.</i> Torcaboques que es penja al coll dels infants quan comencen a menjar sòlid triturat. Derivat de <i>bava</i> .	1-3
becada [be.'ka.ðə]	<i>f.</i> Fig., dormida que sol ser breu i d'assegut, normalment en haver dinat. Derivat de <i>becar</i> .	
becar [be.'ka]	<i>v. intr.</i> Fig., acció de dormir normalment poc temps i d'assegut habitualment en haver dinar. Derivat de <i>bec</i> , ja que a qui fa aquesta acció el cap li cap cap a davant com si fos un ocell que fés cops de bec.	
beduí, -ïna [bə.ðu.'i][bə.ðu.'i.nə]	<i>adj.</i> Molt innocent, bo d'enganyar. També es pronuncia [bi.ðu.'i], [bi.ðu.'i.nə]. De l'àrab BADAWI, 'nòmada'.	
berena (fer) [bə.'re.nə]	<i>ff.</i> Berenar l'horabaixa. Del llatí MERENDA, mat. sig.	
berenar (haver-hi un bon) [bə.rə.'na]	<i>ff.</i> Fig., trobar-se en una situació sense una solució fàcil.	
bescoll o batcoll [bək.'kɔʎ]	<i>m.</i> Part posterior de coll. S'usa generalment en l'expressió "dur a bescoll", dur un nin petit al bescoll. També es pot escriure 'batcoll'. Del llatí POST COLLUM, 'darrere el coll', mat. sig. Hi ha creuament amb altres mots començats per <i>bat-</i> o <i>bet-</i> derivats de <i>batre</i> que expliquen la pronúncia transcrita.	1
bescollada [bək.ko.'ʎa.ðə]	<i>f.</i> Cop pegat amb la mà al bescoll. També es pronuncia [bək.ko.'ʎa.ðə] o [bak.ko.'ʎa.ðə]. Derivat de <i>bescoll</i> .	1
betzef (a) [ə.bəd.'dʒɛf]	<i>loc. quant.</i> En gran abundància. També es pronuncia [ə.bəd.'dʒəf]. De l'àrab BIZZAF, mat. sig.	

1. PRONÚNCIA NO DIRECTAMENT DEDUÏBLE A PARTIR DE L'ORTOGRAFIA 2. NO RECOLLIT AL DCVB 3. NO RECOLLIT AL DIEC

betzol, -a [bəd. 'dʒɔ][bəd. 'dʒɔ.lə]	<i>adj.</i> Curt d'enteniment, beneït. Derivat de <i>betza</i> .	
betzum [bəd. 'dʒum]	<i>m.</i> Acumulació desordenada. Tot i que es refereix a col·lectiu de nins, s'ha estès cap a qualsevol acumulació de coses sense ordre ni concert. Derivat de <i>betzo</i> , nin.	3
bobò [bo. 'bɔ]	<i>m.</i> Llaminadura. Repetició de <i>bo</i> .	
boiano, -a [bo. 'a.no][bo. 'a.nə]	<i>adj.</i> Foll, esbojarrat. Etimologia incerta. Pot ser un derivat de <i>boig</i> o de <i>boiet</i> .	3
boig, boja ['bɔɪ]['bɔt.ʃə]	<i>adj.</i> Curt d'enteniment, pertorbat, irracional. Se n'esperaria un femení ['bɔd.ɟə], com a <i>lleig</i> - <i>lletja</i> . La forma <i>botxa</i> no és normativa, sinó analògica. Del gòtic BAUTHS, 'sordmut'.	1
bojada [bo. 'ʃa.ðə]	<i>f.</i> Acció pròpia d'un boig. Íd. <i>Boig</i> . Derivat de <i>boig</i> .	1-3
bojor [bo. 'ʃɔ]	<i>f.</i> Qualitat de boig. S'usa en l'expressió "duu molta bojor" per referir-se a accions poc raonades especialment del col·lectiu adolescent. Derivat de <i>boig</i> .	1
boll ['boʎ]	<i>m.</i> 1. Bolla de vidre per jugar-hi els infants. 2. Fig., cap. S'usa en l'expressió "estar tocat del boll" per referir-se a qualcú que fa coses sense sentit. Masculinització de <i>bolla</i> , i aquest del llatí BULLAM.	
bollat, -ada [bo. 'ʎat] [bo. 'ʎa.ðə]	<i>adj.</i> Tocat del cap, que obra irracionalment. Derivat de <i>boll</i> .	3
botando [bo. 'tan.do]	<i>m.</i> Tàpera grossa, quan ja és a punt de florir. Etimologia incerta.	3
bòtil (mort de) [,mɔr.ðə. 'bɔ.til]	<i>ff.</i> Mort sobtada.	2-3
braguer [brə. 'ɣe]	<i>m.</i> Conjunt de les mamelles d'una vaca o altres animals en què apareixen agrupades. Derivat de <i>braga</i> .	
braó [brə. 'vo]	<i>m.</i> Part del braç entre l'espatlla i el colze, o múscul que apareix en aquesta part. Per extensió, força muscular. S'usa en l'expressió "tenir molt de braó" per designar qualcú amb molta força física. Del germànic BRADO, tros de carn.	1
bravejador, -a [brə.vəd.ɟə. 'ðo], -[rə]	<i>adj.</i> Qui braveja. Derivat de <i>bravejar</i> .	1-3
bravejar [brə.vəd. 'ɟʒa]	<i>v. intr.</i> Ostentar-se de paraula a si mateix. Derivat de <i>brau</i> .	1

braverol [brə.və.'rɔl]	<i>m.</i> Bony al cap, especialment si adquireix coloració blavosa. Derivat de <i>blau</i> .	
brega ['brə.ɣə]	<i>f.</i> Tumult violent, discussió a cops. Del germànic BREKA, 'rompre'.	
breguer, -a [brə.'ɣe][brə.'ɣe.rə]	<i>adj.</i> Qui constantment cerca o provoca bregues. Derivat de <i>brega</i> .	3
broc ['brɔk]	<i>m.</i> Forma acanalada i sobresortint de l'extrem d'un recipient per on es canalitza el líquid que conté en abocar-lo. S'usa especialment a l'expressió "olla de broc" típica de matances. Del llatí BROCCUM, 'amb les dents cap a defora'.	
brullola [bru.'ɔ.lə]	<i>f.</i> Recipient de dimensions mitjanes o grans, més ample que alt, on s'hi posen coses en remull. Existeixen diverses pronúncies amb metàtesi de la <i>r</i> . Poc clara, però apareix l'arrel a diverses llengües romàniques. S'ha associat a una arrel * <i>bulli-</i> , 'recipient'.	1
brusca ['brus.kə]	<i>f.</i> 1. Pluja de poca intensitat. 2. Obsessió compulsiva. S'usa en l'accepció 2. en expressions com "li peguen brusques". Del llatí <i>n. pl.</i> BRUSCA, 'excrescència a la soca d'un arbre'.	
brusquer, -a [brus.'ke][brus.'ke.rə]	<i>adj.</i> Qui actua per brusques, amb obsessions compulsives. Derivat de <i>brusca</i> .	2
brusquina [brus.'ki.nə]	<i>f.</i> Brusca molt tènue. Derivat de <i>brusca</i> .	
brutanxo, -a [bru.'tap̞.fo][bru.'tap̞.fə]	<i>adj.</i> Molt brut. Derivat de <i>brut</i> .	3
burot [bu.'rɔt]	<i>m.</i> 1. Gargot. 2. Nin que no té aturall. Emparentada possiblement amb <i>borino</i> .	
butza ['bud.ɖə]	<i>f.</i> 1. Conjunt de vísceres abdominals. 2. Panxa voluminosa. 3. Ocell acabat de néixer. 4. Nin petit. L'ocell acabat de néixer també s'anomena <i>butzeta</i> . Possiblement onomatopèica o relacionada amb una arrel germànica de 'bossa'.	
cabota [kə.'bɔ.tə]	<i>f.</i> 1. Part de la tatxa on es peguen els cops de martell. 2. Beneit, curt d'enteniment. Derivat de <i>cap</i> .	
cabussar [kə.bu.'sa]	<i>v. tr.</i> Fig., un animal, llançar-se violentament contra una persona o un altre animal. Derivat de <i>cap</i> .	
cameta d'aranya [kə.,mɔ.tə.ðə.'ra.ɲə]	<i>loc. subst.</i> Pluja molt fina.	
cancell [əs.kin.'zeɫ]	<i>m.</i> Recinte tancat per una porta que constitueix l'entrada a una casa, entre les portes del carrer i la vidriera amb què s'accedeix a la casa, formant com un atri. Del llatí CANCELLI, 'reixa', amb l'article aglutinat (<i>es cancell > escancell</i>).	1

cànem [ˈka.ɲom]	<i>m.</i> Pedaç per eixugar-se les mans en fer feines de casa. Del llatí CANNABE, mat. sig.	1
capa (dur la) [.du.lə.ˈka.pə]	<i>ff.</i> Una persona d'un cert rang social, presidir el dol a un funeral. *No apareix recollit ni al DCVB ni al DIEC amb aquesta accepció.	2-3
capfico [kaf.ˈfi.ko]	<i>m.</i> Acte de llançar-se dins l'aigua. Derivat de <i>capficar</i> .	3
caramull [kə.rə.ˈmuʎ]	<i>m.</i> Conjunt de coses posades una damunt l'altra. Possiblement derivat del llatí CUMULUM, mat. sig.	
carcabòs [kəf.kə.ˈbəs]	<i>m.</i> Laringe. Possiblement del llatí CACCABOCCEUM.	
cascarrulla [kəs.kə.ˈru.ʎə]	<i>f.</i> Pilot d'excrement sec enganxat als pèls.	3
casser (fer un) [kə.ˈse]	<i>m.</i> Cas exagerat, en l'accepció de cas referida a fer cas, escometre qualcú i prestar-li atenció. Derivat de <i>cas</i> .	2-3
cassola [kə.ˈsə.lə]	<i>f.</i> Plat de cullera típic de la cuina campanera a base de carn de caça. Extensió de camp semàntic de <i>cassola</i> , 'olla'.	
caterva [kə.ˈtɛ.fə]	<i>f.</i> Multitud, en quantitat molt nombrosa. Del llatí CATERVAM, mat. sig.	1
cavall [kə.ˈvaʎ]	<i>m.</i> Pistil carnós de la flor de taperera que es menja envinagrat. *No apareix recollit ni al DCVB ni al DIEC amb aquesta accepció. Eufemisme de <i>carall</i> , per la seva forma fàl·lica.	2-3
celistre [si.ˈlis.trə]	<i>m.</i> Corrent d'aire molt fred i penetrant. També es pot sentir la pronúncia [sə.ˈlis.trə]. Probablement de <i>celistia</i> .	1
cerndre [ˈsen.drə]	<i>v. tr.</i> Passar pel sedàs. S'usa en l'expressió "pesta cernuda", amb un sentit extrem, ja que les matèries cernudes queden refinades i purificades. Del llatí CERNERE, 'purificar'.	
clatellada [klo.tə.ˈʎa.ðə]	<i>f.</i> Cop pegat amb la mà al clatell. Derivat de <i>clotell</i> o <i>clatell</i> .	1
cleca [ˈklə.kə]	<i>f.</i> 1. Dona curta d'enteniment. 2. Genitals externs femenins. Mot onomatopèic.	
clenxa [ˈklɛɲ.ʎə]	<i>f.</i> Línia que queda als cabells que es pentinen en sentits oposats. També s'usa en el sentit d'anar molt ben pentinat, en expressions com "Quines clenxes que dus!". Etimologia desconeguda.	
coc [ˈkok]	<i>m.</i> Coca tovada, amb forma allargada, de gust semblant a la coca bamba. Masculinització de <i>coca</i> .	

colgar [kol.ˈɣa]	<i>v. tr.</i> Ficar dins el llit. També s'usa en connotacions sexuals per expressar que dues persones han mantengut una relació sexual. Té també un ús intransitiu pronominal (<i>colgar-se</i>). Del llatí COLLOCARE, mat. sig.
conco [ˈkoŋ.ko]	<i>m.</i> El germà o cunyat del pare o de la mare. Derivat d' <i>oncle</i> en llenguatge infantil.
condret, -a [kon.ˈdrət][kon.ˈdrə.tə]	<i>adj.</i> Que està en bon estat, tal com s'espera. Del llatí CONDIRECTUM, 'endreçat'.
consemblant [kon.səm.ˈblant]	<i>adj.</i> Semblant. Derivat de <i>semblar</i> .
cop de sogra [.kɔd.də.ˈsɔ.ɣrə]	<i>loc. subst.</i> Cop pegat a la part inferior del colze que produeix una rampa aguda i intensa a tot l'avantbraç i fins a la part exterior de la mà.
corrensos [ko.ˈren.sos]	<i>adv.</i> Corrents, fent l'acció de córrer. Plural analògic de corrents interpretat * <i>correns</i> .
corretjades [ko.rəd.ˈdʒa.ðəs] [əs.ko.rəd.ˈdʒa.ðəs]	<i>f.pl.</i> Pal llarg a l'extrem del qual s'hi ferma una llendera per pegar a les bísties. Derivat de <i>corretja</i> . La forma escorretjades duu l'article aglutinat.
cos (fer del) [.fɛ.ðəl.ˈkɔs]	<i>ff.</i> Evacuar el ventre.
coverbo [ko.ˈvɛr.bo]	<i>m.</i> Fet graciós contat normalment en converses informals. S'usa habitualment en plural. Del llatí *CONVERBIUM, 'conversa'.
crostó [kros.ˈtɔ]	<i>m.</i> Tros de pa frit que es posa generalment als purés. Derivat de <i>crosta</i> .
cucavela [ku.kə.ˈvə.lə]	<i>f.</i> Volta que fa el cos en posar-se amb el cap i els braços en terra i fent rodolar l'esquena cap a davant. Etimologia desconeguda.
cuculla [ku.ˈku.ə]	<i>f.</i> 1. Part superior d'un molí o d'una muntanya, amb forma cònica. 2. Fig., confreres amb vestes de Setmana Santa. Del llatí CUCULLAM, mat. sig.
cuixera [ku.ˈʃe.rə]	<i>f.</i> Barra lateral del llit. Derivat de <i>cuixa</i> .
cula [ˈku.lə]	<i>f.</i> Genitals externs femenins. Derivat de <i>cul</i> .
culejar [ku.ləd.ˈdʒa]	<i>v. intr.</i> Entretenir-se en feines més o menys minucioses de poca importància per entretenir-se. Derivat de <i>cul</i> .
curolla [ku.ˈrɔ.lə]	<i>f.</i> Idea fixa, obsessiva.

darrerria [də.rə.'ri.ə]	<i>f.</i> Segon plat d'una menjada, generalment el plat fort. Derivat de <i>darrer</i> .
debadés [də.'ba.ðəs]	<i>adv.</i> Inútilment. De l'àrab BATIL, mat. sig.
degotar [də.ɣo.'ta]	<i>v. intr.</i> Caure un líquid gota a gota. Derivat de <i>gota</i> .
degotís [də.ɣu.'tis]	<i>m.</i> Efecte de degotar, vessament d'un líquid gota a gota. Derivat de <i>degotar</i> .
deixondir [dət.ʃun.'di]	<i>v. tr.</i> Fer fugir la son. Probablement d'un mot llatí *DEEXSOMNITIRE.
demés (és per) [də.'mes]	<i>ff.</i> Ser una cosa en va, inútil. S'usa especialment a expressions com "deixa-ho fer, és per demés". Del llatí DE MAGIS, 'de més'.
desanat, -ada [də.zə.'nat],-[ðə]	<i>adj.</i> Sense ganes de menjar o que fa molt que no menja. S'usa sobretot a l'expressió "estar desanat" per indicar que no es té gana. Compost de <i>des</i> + <i>anar</i> .
devessell [də.bə.'səj]	<i>m.</i> Renou tumultuari, situació caòtica. El DCVB recull també la pronúncia [də.və.'səj] a Mallorca, tot i que hem sentit més la pronúncia amb <i>b</i> . Derivat de <i>vessar</i> .
doi [ˈdoj]	<i>m.</i> Dita o feta absurda. Ús translàtic del mot <i>doll</i> , 'recipent per a líquids'.
doiut, -uda [do.'ut][do.'u.ðə]	<i>adj.</i> Qui fa dois. Derivat de <i>doi</i> .
dolsa [ˈdɔl.sə]	<i>f.</i> Porció de coc recuïta al forn, de consistència rostida però que es reblaneix ràpidament en mullar-la dins la llet. Probablement del llatí tardà DOLSA.
eixalar [ʃə.'la]	<i>v. tr.</i> Tallar les plomes de les ales a un ocell per impedir-li el vol. Del llatí EXALARE, mat. sig.
eixorc, -a [ˈʃɔrk][ʃɔr.kə]	<i>adj.</i> Sense fills. Etimologia no consensuada.
embafada [əɱ.bə.'fa.ðə]	<i>f.</i> Situació que cansa de tant sovint que es produeix. Derivat d' <i>embafar</i> .
embafar [əɱ.bə.'fə]	<i>v. tr.</i> 1. Un menjar, atipar ràpidament. 2. Un menjar, ser excessivament dolç. 3. Fig., Arribar a una situació que lleva les ganes de fer-la per ser massa dura, o massa repetitiva. Derivat de <i>baf</i> .
embalum [əɱ.bə.'lum]	<i>m.</i> Volum d'una cosa, especialment quan és especialment gran. Del llatí INVOLUMEN.

embull [əm.'buɟ]	<i>m.</i> Confusió, situació difícil d'aclarir. Es diu també del fil ple de nusos i difícil d'aclarir. Derivat regressiu d' <i>embullar</i> .
embullar [əm.bu.'a]	<i>v. tr.</i> Dur a una situació de gran confusió o difícil d'aclarir. Del llatí *IMBOTULARE, mat. sig.
emmorronat, -ada [əm.mo.ɾɔŋ.'fat],-[fa.ðə]	<i>adj.</i> Estar visiblement molest per una cosa que desplaü. Derivat de <i>morro</i> .
empastissar [əm.pəs.ti.'sa]	<i>v. tr.</i> Escampar una substància viscosa damunt una superfície tacant-la. Derivat de <i>pasta</i> .
empegueir-se [əm.pə.ɣə.ir.'sə]	<i>v. pr.</i> Sentir vergonya. Pot tenir un ús no pronominal a expressions com "Això fa empegueir". Derivat de la forma antiga <i>peguesa</i> o <i>peguea</i> , acció pròpia de <i>pecs</i> , 'estúpids'.
empipar [əm.pi.'pa]	<i>v. tr.</i> Molestar. Derivat de <i>pipa</i> .
emprivada [əm.pri.'va.ðə]	<i>f.</i> Aigua mesclada amb femta que es treu de les latrines i s'empra com a adob. Derivat de <i>privada</i> .
encamellar [ən.kə.me.'ka]	<i>v. tr.</i> Posar-se damunt, generalment amb una certa dificultat i quedant amb una cama a cada banda. Derivat de <i>camella</i> .
encistar [ən.sis.'ta]	<i>v. tr.</i> Posar dins una cista o atapeir moltes coses en un lloc estret. Derivat de <i>cista</i> .
encloure [ən.'klɔw.rə]	<i>v. tr.</i> Quedar una part del cos agafada estretament. Típicament, la gent s'enclou els dits en portes o calaixos. Del llatí *INCLAUDERE, 'incloure'.
endemesa [ən.də.'mə.zə]	<i>f.</i> Acció perjudicial, generalment inesperada. Participi del verb <i>endemetre</i> , probablement a través de l'occità.
enderrossall [ən.tə.ro.'saj]	<i>m.</i> Enderroc, pedres caigudes d'una paret. Derivat d' <i>enterrossar</i> , variant d' <i>enderrocar</i> .
endiunenjar [ən.di.w.məŋ.'dʒa]	<i>v. tr.</i> Engalanar, embellir qualcú o qualque cosa. Derivat de <i>diumenge</i> .
enflocar [ənɟ.flo.'ka]	<i>v. tr.</i> Fig., dir una cosa a qualcú sense revolteries, o posar una cosa excèntrica. Derivat de <i>floc</i> .
engalanar [ən.gə.lə.'na]	<i>v. tr.</i> Endiunenjar, posar molts d'ornaments. Pres del castellà.
engalavernar [ən.gə.lə.vər.'na]	<i>v. tr.</i> Privar una cosa del seu moviment natural, especialment referit a músculs quan queden dolorosament rígids i no es poden moure. Derivat de <i>galaverna</i> .

engavatxar-se [əŋ.ɡə.vət.ʃər.'sə]	<i>v. tr.</i> Patir un ofec per qualche cosa que obstrueix la gargamella. També s'usa a l'expressió "tenir una cosa engavatxada" quan es tenen moltes ganes de dir-la i no es pot dir. Derivat de <i>gavatx</i> .
engirgolar [əŋ.ʒir.ɣo.'la]	<i>v. tr.</i> Compondre una cosa amb un cert enginy i un punt matusserament. Derivat translàtic de <i>girgola</i> .
engospar [əŋ.ɡos.'pa]	<i>v. tr.</i> Agafar una cosa a l'aire abans que caigui. Possiblement relacionada amb <i>copsar</i> .
engrunar [əŋ.ɡru.'na]	<i>v. tr.</i> Deformar per l'efecte d'una pressió molt forta. D' <i>enrunar</i> amb una <i>g</i> mala d'explicar, potser com a epètesi.
enredat, -ada [ən.rə.'ðat][ən.rə.'ða.ða]	<i>adj.</i> Amb molt de fred. S'usa en l'expressió "Estic enredat", significat que es té molt de fred. Probablement d'un ètim llatí *INRIGIDARE, 'posar rígid'.
enrevesar [ən.rə.və.'sa]	<i>v. tr.</i> Complicar molt, procurar gran dificultat. S'aplica a persones a l'expressió "ser enrevesat", significat que complica molt les coses amb certa argúcia. Derivat de <i>revés</i> .
ensensat, -ada [ən.sən.'sat], -['sa.ða]	<i>adj.</i> Embadalit, esmaperdut. Del llatí INSENSATUM, mat. sig.
entabanat, -ada [ən.tə.bə.'nat], -['na.ða]	<i>adj.</i> Que no para esment al que fa, com si tengués el cap a una altra banda. Derivat de <i>tabà</i> , i aquest de l'àrab TABAQ, 'herba intoxicadora'.
entaferrar [ən.tə.fə.'ra]	<i>v. tr.</i> Pegar un cop. Derivat de <i>tafarra</i> , encreuat amb <i>aferrar</i> .
entobiar [ən.tu.bi.'a]	<i>v. tr.</i> Estormeiar.
entorn (anar el cap) [ən.'torn]	<i>ff.</i> Estar marejat. Derivat de <i>torn</i> .
entorn (de cap) [ən.,ton.də.'kap]	<i>loc. subst.</i> Desmai.
entregar-se [ən.tre.ɣər.'sə]	<i>v. tr.</i> Arribar a un lloc. Se sol usar quan qualcú arriba extemporàniament. Del llatí INTEGRARE, 'fer íntegre'.
entrevénir-se [əs.trə.və.nir.'sə]	<i>v. tr.</i> Succeir. Del llatí INTERVENIRE, 'intervenir'.
equinocci [ki.'nɔ.sis][kə.'nɔ.sis]	<i>f.</i> Fet calamitós. La pronúncia culta és [ə.ki.'nɔk.sij], amb el sentit recte del terme. Popularment el mot es pronúncia com s'ha indicat, de vegades amb [o] tancada, i reinterpretat com a femení que ha perdut la -a final, d'una hipotètica forma *quinòcia. Antigament hi havia la creença que als equinoccis es produïen els majors temporals, i d'aquí la relació amb un fet calamitós. Del llatí AEQUINOCTIUM, 'nit igual'.

esbraonar

[əɾ.brə.vo.'na]

v. tr. Cansar-se i adolorir-se els músculs per un excés de feina física.Derivat de *braó*.**esbucar**

[əɾ.bu.'ka]

v. tr. Demolir un edifici.Derivat de *buc*.**esburbat, -ada**

[əɾ.bur.'bat][əɾ.bur.'ba.ðə]

adj. Desmanyotat, amb poca traça.

Etimologia incerta.

escarada

[əs.kə.'ra.ðə]

f. Feina a preu fet.Derivat d'*escar*.**escarnir**

[əs.kər.'ni]

v. pr. Imitar amb burla i malevolència.

Del germànic SKIRNIAN, 'fer burla'.

escarrufar

[əs.kə.ru.'fa]

v. tr. Impressionar fortament.Variant d'*esgarrifar*.**escometre**

[əs.ko.'mə.tɾə]

v. tr. Saludar qualcú.

Del llatí EXCOMMITERE, mat. sig.

esgarrinxada

[əs.kə.ɾɪŋ.'ja.ðə]

f. Ferida superficial a la pell, habitualment de forma lineal, produïda per un objecte punxegut. Derivat de *garra*.**esmorteït, -ida**

[əɾ.mor.tə.'it], -['i.ðə]

adj. Amb les ombres mortes, amb poc delit per res.

Suposadament del llatí *ADMORTICIRE, mat. sig.

esmussar

[əɾ.mu.'sa]

v. tr. Impressió desagradable en sentir un renou estrident o un gust**molt àcid.** De l'italià *smussare*, 'amortir un angle o tall'.**espipellar**

[əs.pi.pə.'la]

v. tr. Menjar en molt petites quantitats, fer petits tasts.

Mot onomatopèic.

espirreuma

[əs.pi.'rɛw.mə]

m. Esquifit, que fa poc comú.

També existeixen les pronúncies [əm.pi.'rɛw.mə] i [pi.'rɛw.mə].

espitellat, -ada

[əs.pi.tə.'lat], -['la.ðə]

adj. Amb el pit al descobert.Derivat de *pit*.**esplugar**

[əs.plu.'ɣa]

v. tr. 1. Llevar els polls, o, per extensió, observar meticulosament una cosa per llevar-li les impureses. 2. Fig., interrogar amb tots els detalls.

3. Fig., prendre una cosa amb engany.

Del llatí EXPULICARE, 'llevar les puces'.

esqueixar

[əs.ke.'ja]

v. tr. Rompre esquinçant.Derivat d'*esqueix*.**esquiú, -iva**

[əs.'kiw] [əs.'ki.və]

adj. Que defuig del tracte amb les persones, especialment dit dels animals. També s'usa l'expressió "fer l'esquiú" quan qualcú ha defugit del tracte amb qualcú altre. Derivat regressiu d'*esquivar*.

estantís, -issa [əs.tən. 'tis][əs.tən. 'ti.sə]	<i>adj.</i> Que no és fresc i ja no està en les seves qualitats òptimes, especialment dit del menjar. Del llatí *STANTITIUM, derivat d'STANTE, el que està.
estaquirot [əs.tə.ki. 'rət]	<i>m.</i> Persona aturada, que fa nosa. Derivat d'estaca.
estar fet (de qualcú)	<i>ff.</i> No haver-hi solució per qualcú. Usat en expressions com "L'han aplegat, està fet d'ell!".
estojar [əs.tod. 'dʒa]	<i>v. tr.</i> Guardar una cosa. Del llatí STUDIARE, 'estudiar'.
estormejar [əs.tur.mi. 'a]	<i>v. pr.</i> Deixar estabornit, sense capacitat de reacció, normalment a causa d'un cop violent. Possiblement del germànic STURM-.
estrúmbol [əs. 'trum.bol]	<i>m.</i> Persona aturada, sense iniciativa, poc viva.
estugós, -a [əs.tu. 'ɣos][əs.tu. 'ɣo.zə]	<i>adj.</i> Molt triat, normalment referit a persones que tenen moltes manies amb el menjar. S'usa especialment per aquells que repugnen de menjar d'on ha menjat altri, o amb un cobert que hagi tocat qualcú abans. D'estuvós, del llatí AESTUOSUM.
exclusiva [əs.klu. 'zi.və]	<i>f.</i> Autobús de línia regular. *No apareix recollit ni al DCVB ni al DIEC amb aquesta accepció. De "concessió exclusiva", títol que es donava a una empresa concessionària d'un servei regular de viatgers.
expedir [əs.pə. 'ði]	<i>v. intr.</i> Fer via, actuar amb diligència. Del llatí EXPEDIRE, 'deixar anar'.
falaguer, -a [fə.lə. 'ɣe][fə.lə. 'ɣe.rə]	<i>adj.</i> Àgil. S'usa a l'expressió "tenir les mans falagueres" quan qualcú té molta facilitat per pegar. De l'àrab HALAQA, 'allisat'.
felló, -ona (fer) [.fə.fə. 'lə]	<i>ff.</i> Contrariar, decebre. També s'usa la frase feta "estar felló". Del germànic *FILLO, 'botxí'.
femater [fə.mə. 'te]	<i>m.</i> Qui recull els fems. Derivat de fem.
fent, -a ['fənt]['fən.tə]	<i>adj.</i> Pastat, que ha rebut forma de pa. 2. En sentit figurat, s'usa exclusivament a l'expressió "estar mans fentes", estar sense fer res. Del llatí *FINCTU, participi analògic de FINGERE, 'fènyer'.
feredat [fə.rə. 'ðat]	<i>f.</i> Por intensa. Del llatí FERITATEM, 'feresa'.
flastomar [fləs.to. 'ma]	<i>v. intr.</i> Dir paraules grolleres. Del llatí BLASPHEMARE, 'blasfemar'.
flastomia [fləs.tu. 'mi.ə]	<i>f.</i> Paraula grollera. Derivat de flastomar.

flonjo, -a [ˈflɔŋ.ʒo][ˈflɔŋ.ʒə]	<i>adj.</i> Fluix, sense rigidesa. Etimologia incerta.	3
floquet [flo.ˈkət]	<i>m.</i> Carn de bou fregida, de gust agradable i textura fluixa. És un plat típic de Campos. Derivat de <i>floc</i> .	3
floritura [flu.ri.ˈtu.rə]	<i>f.</i> Ornament excessiu, de difícil desenvolupament. De l'italià <i>fioritura</i> , 'ornament en el cant'.	2
folondres (caure de) [fo.ˈlon.drəs]	<i>ff.</i> Caure de costat. Etimologia incerta.	
frontis [ˈfrɔn.tis]	<i>m.</i> Façana d'un edifici, paret exterior de la casa que es veu des del carrer. De <i>frontispici</i> .	
gaiato [ge.ˈa.to]	<i>m.</i> Bastó per ajudar-se a caminar. Del llatí hispànic CAIATUM (<BACULUM).	1
galindó [gə.lin.ˈdo]	<i>m.</i> Prominència a la cara interna del peu, on neix el dit gros. Etimologia incerta.	
gargamella [gər.ɣə.ˈme.ʎə]	<i>f.</i> Porció del tub digestiu situat entre el final de la boca i el començament de l'esòfag. Derivat de <i>garg</i> , mot onomatopèic.	1
gavilans [gə.li.ˈvans]	<i>m. pl.</i> Eina per treballar la terra amb un mànec i dues paral·leles a l'extrem per entrecavar. Etimologia incerta.	1
grandia [gran.ˈdi.ə]	<i>adv.</i> Ben entrat el dia, quan el sol ja és ben alt, però sempre abans de migdia. El DIEC recull la forma "gran dia". Hem usat la grafia aglutinada per analogia amb la resta de parts del dia, que s'escriuen habitualment aglutinades: <i>dematí, horabaixa, capvespre, migdia, mitjanit...</i> Compost de <i>gran</i> i <i>dia</i> .	3
granera [gən.ˈne.rə]	<i>f.</i> Instrument per agranar. També es pronuncia [gər.ˈne.rə]. Del llatí GRANARIA, perquè s'usava per arreplegar el gra de les eres.	1
grapada [grə.ˈpa.ðə]	<i>f.</i> Acció d'agafar una cosa amb les mans. S'usa sobretot a l'expressió "tot ho fa a grapades", significat 'de qualsevol manera', i a l'expressió "ho faré en quatre grapades", significat 'en un instant'. Derivat de <i>grapa</i> .	
grumer [gru.ˈme]	<i>m.</i> Medusa. Derivat de vorm, i aquest del llatí BORMU < MORBUM.	
guarà [go.ˈra]	<i>m.</i> 1. Ase de llavor. 2. Fig., home molt grosset. S'usa també l'augmentatiu "guaranot". Del germànic *WARANS, 'cavall pare'.	1
instrument [əs.tur.ˈment]	<i>m.</i> En la pronúncia esmentada, persona inútil o de qui es vol fer burla. Del llatí INSTRUMENTUM, 'instrument'.	1
insultar [in.sul.ˈta]	<i>v. tr.</i> Escometre, saludar qualcú. Del llatí INSULTARE, mat. sig.	

ja-ja (ser un) [dʒa.ˈʒa]	<i>m. f.</i> Persona molt tranquil·la, que tot el temps li basta. De la repetició de <i>ja</i> .	3
jàssera [ˈdʒa.sə.rə]	<i>f.</i> Biga transversal a la resta, i més gruixada, per sostenir-les. De l'àrab JASR, mat. sig.	
jornal (haver-hi un bon) [dʒor.ˈnal]	<i>ff.</i> Haver-hi una gran tasca.	
jutipiris [dʒu.ti.ˈpi.ris]	<i>f. pl.</i> Gestos convulsius, carusses. Del llatí VITUPERIUM, 'vituperi'.	1
llarg (fer) [ˈlaɾk]	<i>ff.</i> Excedir-se en una cosa. Usat en expressions com "Amb això que li has dit trob que has fet llarg".	
lleixivet [li.ʃi.ˈvət]	<i>m.</i> Lleixiu. Derivat de <i>lleixiu</i> .	1-3
llemina [lə.ˈmi.nə]	<i>f.</i> Pluja molt fina. Derivat de <i>llema</i> .	3
llenegar [lə.ne.ˈɣa]	<i>v. intr.</i> No aferrar bé els peus en terra perquè la superfície és molt llisa o llimosa. Del llatí *LENICARE, 'anar suaument'.	
llépol, -a [ˈlə.pəl] [ˈlə.po.lə]	<i>adj.</i> Amant de les llepolies. Derivat de <i>llepar</i> .	
lleu [ˈləw]	<i>m.</i> Pulmó. S'usa a l'expressió "trobaria ossos al lleu" significat qualcú que sempre troba dificultats on no n'hi ha. Del llatí LEVEM, 'leuger'.	
lleure [ˈləw.rə]	<i>v. intr.</i> Disposar de temps per fer una cosa. Del llatí LICERE, 'ser lícit'.	
llongo [ˈloŋ.go]	<i>m.</i> Passa molt llarga. Del llatí LONGUM, 'llarg'. D'aquest ètim en prové la forma <i>llong</i> . Probablement la forma <i>llongo</i> és un italianisme.	
llosc, -a [ˈlos.ko] [ˈlos.kə]	<i>adj.</i> Curt de vista. Del llatí LUSCUM, mat. sig.	1
llosca [ˈlos.kə]	<i>f.</i> 1. Cop que es pega a qualcú amb la mà. 2. El que queda d'un cigar en haver-lo consumit. De l'adjectiu <i>llosca</i> .	
lloure (anar a) [ˈləw.rə]	<i>ff.</i> En llibertat, sense estar fermat. S'usa normalment per animals que no van fermats, es diu que "van a lloure". Probablement variant de <i>lleure</i> .	
mac [ˈmak]	<i>m.</i> Pedra de la mida d'un puny.	
magarrufa [mæŋ.ɣə.ˈru.fə]	<i>f.</i> Engany, especialment en el joc. S'usa habitualment en plural. Etimologia incerta.	1

malanat, -ada [mə.lə.'nat][mə.lə.'na.ðə]	<i>adj.</i> Desgraciat. Compost de <i>mal</i> i <i>anat</i> .	
malavejar [mə.lə.vəd.'dʒə]	<i>v. intr.</i> Esforçar-se per aconseguir una cosa. Del llatí MALE HABITIDIARE, 'estar malalt'.	
mallà (passar per) ['ma.ə]	<i>ff.</i> Escapar, no adonar-se'n d'una cosa. Del llatí MACULA, 'xarxa'.	
malmenar [mal.mə.'na]	<i>v. tr.</i> Tractar malament, sotmetre a moviments bruscs i poc curosos. Compost de <i>mal</i> i <i>menar</i> .	
malsofridura [mal.su.fri.'ðu.rə]	<i>f.</i> Estat del malsofrit. Derivat de <i>malsofrit</i> .	3
malsofrit, -da [mal.su.'frit],[-ðə]	<i>adj.</i> Malhumorat. Compost de <i>mal</i> i <i>sofrit</i> .	3
manyuclar [mə.ɲu.'kla]	<i>v. tr.</i> Palpar sense gaire miraments. Variant de <i>manuclar</i> , derivat de <i>mà</i> .	2
mariol·lo [mə.ri.'ɔl.lo]	<i>m.</i> Camiseta. Incerta, però el mot apareix en altres llengües romàniques amb significats diferents.	3
marrota [mə.'rɔ.tə]	<i>f.</i> Bossa on es guarden els doblers.	3
matatxiner, -a [mə.tət.ʃi.'ne],[-rə]	<i>adj.</i> Simpàtic, que fa cas. Derivat de <i>matatxi</i> , i aquest de l'italià <i>mattacino</i> .	2-3
meam [me.'am]['mam]	<i>interj.</i> Interjecció per demanar que es mostri una cosa o per introduir un matís explicatiu. De <i>vejam</i> , imperatiu de <i>veure</i> .	3
mena ['mɛ.nə]	<i>f.</i> Mentida. Del llatí MENDA, mat. sig.	
mengo (el) ['mɛŋ.ɡo]	<i>m.</i> El Dimoni.	
menudall [mə.nu.'ðaj]	<i>m.</i> Roba d'infants acabats de néixer, especialment el vestit de batiar. Del llatí MINUTALIA, 'conjunt de coses petites'.	
menudència [mə.nu.'ðɛn.si]	<i>f.</i> 1. Cosa molt petita. 2. Vísceres d'un animal, generalment de ploma. Derivat de <i>menut</i> .	3
messions [mə.si.'ons]	<i>f. pl.</i> Fer una juguesca, apostar per una persona o cosa. Del llatí MISSIONEM, 'lliurament'.	
moixonía [mu.ʃu.'ni.ə]	<i>f.</i> Carícia. El diccionari normatiu recull la forma moixaina. També es pronuncia [ma.ʃo.'ni.ə]. Derivat de <i>moix</i> .	1-3

morma [ˈmor.mə]	<i>f.</i> Cop violent pegat amb la mà a qualcú. Probablement del llatí MORBUM, 'malaltia'.	
mostela [mos.ˈtə.lə]	<i>f.</i> Fig., taca negra que apareix davall la pell en pegar-se un cop sense que la pell es rompi. Extensió del significat de 'mostel', i aquesta, del llatí MUSTELA, animal de l'espècie <i>Mustela nivalis</i> .	
mota [ˈmo.tə]	<i>f.</i> Petita partícula que es deposita a un lloc i el fa parèixer brut. Del germànic MOTTA, 'munt de terra'.	
motar [mo.ˈta]	<i>v. intr.</i> Parlar, dir un mot. Derivat de <i>mot</i> .	3
noningú, -una [no.niŋ.ˈgu][no.niŋ.ˈgu.nə]	<i>adj.</i> Pocavergonya. Aglutinació de <i>no</i> i <i>ningú</i> .	3
ombres mortes [,om.brər.ˈmər.təs]	(dur ses) <i>ff.</i> Estar visiblement decaigut, amb molt poca empenta.	
onsevulla [on.sə.ˈvu.ə]	<i>adv.</i> A qualsevol lloc. Aglutinació de <i>on</i> , <i>se</i> i <i>vulla</i> (=vulgui).	
ormejos [or.ˈməd.ɟos]	<i>m. pl.</i> Conjunt d'eines, especialment referit a caça i pesca. De vegades s'usa en singular. Derivat d' <i>ormejar</i> , 'proveir dels instruments necessaris'.	1
ou estrellat [,ɔ.vəs.trə.ˈkət]	<i>m. + adj.</i> Ou frit.	
pallàs [pe.ˈas]	<i>m.</i> Femer, clot a una casa on es diposita el fems perquè fermenti i usar-lo després d'adob. Derivat de <i>palla</i> .	1-3
palpa [ˈpaw.pə]	<i>adj.</i> Lent, poc diligent. Derivat regressiu de <i>palpar</i> .	1
pancuit [paŋ.ˈkujt]	<i>m.</i> Sopa feta amb trossos de pa rostit, oli, alls i tomàtiques. Compost de <i>pa(n)</i> i <i>cuit</i> .	
paner foradat [pə.,ne.fo.rə.ˈðat]	(ser un) <i>ff.</i> Ser indiscret, no saber guardar un secret.	
panxada [pəŋ.ˈja.ðə]	<i>f.</i> Menjada excessiva. Derivat de <i>panxa</i> .	
panxó [pəŋ.ˈfo]	<i>m.</i> 1. Panxada. 2. Que implica un gran esforç i dificultats. S'usa en expressions com "n'he pegat un panxó, per fer-te això", o "en duc un bon panxó", significat estar-ne molt cansat. Derivat de <i>panxa</i> .	
passa fora [,pa.sə.ˈfo.rə]	<i>ff.</i> Engegar qualcú, especialment un animal.	

passar per ull [pə.ˌsa.pə.ˈruj]	<i>ff.</i> Esfondrar-se.
passa-tu [.pa.sə.ˈtu]	<i>loc.</i> De baixa qualitat. S'usa en expressions com "avui per anar a fora-vila et pots posar un jersei de passa-tu".
pastís [pəs.ˈtis]	<i>m.</i> Cocarroi, pasta en forma de mitja lluna farcida de verdura. Derivat de <i>pasta</i> .
peixet (donar) [pe.ˈʃət]	<i>ff.</i> Donar facilitats a qualcú perquè es pensi que pot guanyar tot sabent que no pot guanyar.
pepida [pi.ˈpi.ðə]	<i>f.</i> Constipat fort. La forma normativa és pepida, però es pronuncia com està indicat. Del llatí PITUITA, mat. sig. ¹
per mi [pər.ˈmi]	<i>loc. adv.</i> A parer meu, en opinió meva. A Mallorca la forma <i>mi</i> s'ha substituït per <i>jo</i> en quasi tots els contextos, i això ha fet que aquesta forma sigui en vies de fossilització i aglutinació en una forma * <i>permí</i> per expressar un matís adverbial de dubte, en expressions com "Saps si ha arribat? Permí (potser, crec que...) sí".
pilot [pi.ˈlɔt]	<i>m.</i> Massa compacta d'una cosa, generalment arrodonida. Derivat de <i>pila</i> .
pinyol vermell [pi.ˌɲol.vər.ˈməj]	(ser de) <i>ff.</i> D'excel·lent qualitat.
pitxer [pit.ˈʃe]	<i>m.</i> Recipient amb broc i ansa per abocar aigua dins un tassó. Del francès antic <i>pichier</i> .
plagueta [plə.ˈɣə.tə]	<i>f.</i> Llibreta, quadern. Del francès <i>plaque</i> .
pler (a) [ə.ˈplə]	<i>loc. adv.</i> Completament satisfet.
pleta [ˈplə.tə]	<i>f.</i> Clos tancat de paret de pedra on hi neix vegetació silvestre, generalment mates, estepes i ullastres. Possiblement del llatí *PLICTA, 'plegada'.
ploremis [plo.ˈrɛ.mis]	<i>m. f.</i> Que plora amb molta facilitat. Variant de <i>plorelis</i> , de <i>plorar</i> . ²⁻³
porxo [ˈpɔr.ʃɔ]	<i>m.</i> Pis superior d'una casa, davall la teulada, on habitualment s'hi guarden coses. Del llatí PORTICUM, 'pòrtic'.
pots pensar (tu)! [.pɔp.pən.sa.ˈtu]	<i>ff.</i> Frase feta per expressar disconformitat absoluta amb el que hom acaba de dir.
present [prə.ˈzent]	<i>m.</i> Regal. Del llatí PRAESENTEM, mat. sig.

1. PRONÚNCIA NO DIRECTAMENT DEDUÏBLE A PARTIR DE L'ORTOGRAFIA 2. NO RECOLLIT AL DCVB 3. NO RECOLLIT AL DIEC

prim [ˈprim]	<i>m.</i> Coca plana de refús, allargada i de caires arrodonits. Del llatí PRIMUM, 'primer'.
pudir en vida [pu.ðim̄.ˈvi.ðə]	<i>ff.</i> Pudir molt, fer molt mala olor. S'usa sobretot a l'expressió "put en vida".
quefer [kə.ˈfe]	<i>m.</i> Conjunt de coses pendents de fer. Aglutinació de <i>que</i> i <i>fer</i> .
rabosa [rə.ˈbo.ə]	<i>f.</i> Fig., persona amb mal geni o que actua amb mala intenció. En sentit ¹ recte es refereix a un animal, però no és autòcton de Mallorca, i per tant s'ha perdut l'ús original. Derivat del llatí RAPUM, 'coa', per la llarga coa.
rallar [rə.ˈla]	<i>v. intr.</i> Parlar. Metàtesi de GARRULARE, 'parlar de coses fútils'.
ramell [rə.ˈmeʎ]	<i>m.</i> Ram de flors. Derivat de <i>ram</i> .
rameller [rə.mə.ˈʎe]	<i>m.</i> Planta d'on es cullen les flors per fer ramells. Derivat de <i>ramell</i> .
rampa [ˈram.pə]	<i>f.</i> Petita paràlisi parcial i dolorosa d'una extremitat causada pel constrenyiment d'un nervi a conseqüència d'una mala postura. Possiblement del germànic HRAMP, 'estrenyedor'.
re [ˈrə]	<i>m.</i> Paparra aferrada a un animal i inflada per haver-li xuclat molta sang. El plural és rens. Del llatí RICINUM, 'paparra'. ³
rebenstar [rə.bən.ˈta]	<i>v. tr.</i> 1. Pegar molt violentament. 2. Extenuar una tasca molt feixuga. 3. Mesclar el cafè amb una beguda d'alta graduació alcohòlica. Possiblement del llatí *REPENTARE, 'esclatar'.
rebenstat [rə.bən.ˈtat]	<i>m.</i> Cafè mesclat amb una beguda d'alta graduació alcohòlica. Participi de <i>rebenstar</i> .
rebombori [rə.bum.ˈbo.ri]	<i>m.</i> Renou confús produït per gent excitada. Mot onomatopèic. ¹
rebostejar [rə.bos.təd.ˈdʒa]	<i>v. intr.</i> Mirar què hi ha a llocs on es guarden coses per satisfer la curiositat, normalment d'amagat. Derivat de <i>rebot</i> .
rebotxinar [rə.but.ʃi.ˈna]	<i>v. tr.</i> Rebostejar. ^{2:3}
referit [rə.fə.ˈrit]	<i>m.</i> Capa de guix o altre material aplicada sobre una paret per allisar-la. De <i>referir</i> .
refús [rə.ˈfus]	<i>m.</i> Part que queda sense fondre quan es cou el saïm. Derivat regressiu de <i>refusar</i> .

regalim [rə.ɣə.'lim]	<i>m.</i> Líquid que cau amb un flux molt petit i sense generar gotes per una superfície embrutant-la. Derivat de <i>regalar</i> .	
regalimar [rə.ɣə.li.'ma]	<i>v. intr.</i> Un líquid, caure amb un flux molt petit i sense generar gotes per una superfície embrutant-la. Derivat de <i>regalim</i> .	
regirar [rəd.dʒi.'ra]	<i>v. tr.</i> Espantar, provocar un ensurt, trasbalsar. Derivat de <i>girar</i> .	1
regiró [rəd.dʒi.'rɔ]	<i>m.</i> Efecte de regirar. Derivat de <i>regirar</i> .	1
remerol [rə.mə.'rɔl]	<i>m.</i> Persona molt mestressa, inquieta, que xerra molt. Possiblement derivat de <i>remor</i> .	3
rest ['rest]	<i>m.</i> Enfilall d'all's o cebes. Del llatí <i>RESTEM</i> , mat. sig.	
retranques [rə.'traŋ.kəs]	<i>f. pl.</i> Veta elàstica que s'enganxa als calçons i es passa per damunt les espatles per subjectar-los. De <i>rera tranca</i> , per analogia amb unes cordes que es posaven als animals per subjectar-los el collar.	
returar [rə.tu.'ra]	<i>v. intr.</i> Tartamudejar. Derivat d' <i>aturar</i> .	
returar-se [rə.tu.rər.'sə]	<i>v. pr.</i> Abaixar la velocitat per saludar qualcú en passar-li a prop.	
reüll, -a [rə.'vu.ɫ][rə.'vu.ɫə]	<i>adj.</i> Arrissat. El diccionari normatiu recull la forma <i>reüll</i> per referir-se a "mirar de coa d'ull", i la forma <i>rull</i> per referir-se a arrissat. Del llatí <i>ROTULUM</i> , 'cercle'.	1
ribell [ri.'beɫ]	<i>m.</i> Recipient de capacitat mitjana o gran, de forma troncocònica invertida, que s'umpl generalment d'aigua per rentar-hi coses. Del llatí <i>LABRELLUM</i> , mat. sig.	
roïssos [ru.'i.sos]	<i>m. pl.</i> Restes, generalment de menjar. Derivat del mot llatí <i>RODERE</i> , 'rosegar'.	
roll ['roj]	<i>m.</i> Raig d'un líquid. S'usa generalment a l'expressió "fer un roll" significat 'orinar'. Probablement d'un mot del llatí hispànic <i>ARRUGI-</i> , 'curs d'aigua'.	
rollar [ro.'a]	<i>v. intr.</i> Vessar un líquid en forma de roll. Derivat de <i>roll</i> .	
romanços [ro.'man.sos]	<i>m. pl.</i> Fig., excuses inversemblants. Extensió del significat de <i>romanç</i> , composició en vers.	
romandre [ro.'man.drə]	<i>v. intr.</i> Quedar a dormir. Del llatí <i>REMANERE</i> , mat. sig.	

rostoll [ros. 'toj]	<i>m.</i> Trossos de la tija del cereal que queden al sementer en haver fet la sega. D'un possible mot del llatí vulgar *RESTUCULU, derivat de STUPULA, mat. sig.	
rup-tup [rut. 'tup]	<i>adv.</i> Sotbadament, ràpidament. Mot onomatopèic.	2-3
salera [sə. 'le.rə]	<i>f.</i> Sala d'una casa on es posen els formatges i els embotits. Derivat de <i>sal</i> .	
sarrieta [sə.ri. 'ə.tə]	<i>f.</i> Senalla. Derivat de <i>sàrria</i> .	3
serena [sə. 'rə.nə]	<i>f.</i> Humitat de l'aire a la nit, que provoca sensació de frescor i, per extensió, aire fred que cau a les matinades, sobretot a l'hivern. També s'usa a l'expressió "a sol i serena" significat 'a la intempèrie'. Del llatí SERENA, mat. sig.	
sofridor, -a [su.fri. 'ðo][su.fri. 'ðo.rə]	<i>adj.</i> Aguantable, suportable. S'usa normalment en sentit negatiu a expressions com "no és sofridor" (és insuportable). Derivat de <i>sofrir</i> .	3
sollar [so. 'a]	<i>v. tr.</i> Embrutar. Possiblement de *SUCULARE, derivat de SUCULUS, 'porcell'	
sopes ['so.pəs]	<i>f. pl.</i> 1. Llesques de pa molt fines que es deixen rostir per després fer-ne la menja homònima. 2. (voler sopes o demanar sopes): Retre's en una endevinalla o joc d'habilitat mental esperant que qui l'ha proposada la resolgui. 3. (fer ses sopes): Tenir dificultats per articular el so [s] o [z] fent-lo interdental. Extensió de significat de <i>sopa</i> .	
sótela ['so.tə.lə]	<i>f.</i> Caiguda, esclat. Del llatí SUBTULA.	2-3
su ['su]	<i>prep.</i> Just a devora. S'usa en expressions adverbials fossilitzades com "su aquí", "su allà", etc. Variant de <i>sus</i> , del llatí SURSUM, 'amunt'.	
sucar [su. 'ka]	<i>v. intr.</i> Pegar cops violents amb el cap. Derivat de <i>suc</i> .	
suco ['su.ko]	<i>m.</i> Cop al cap. Usat habitualment en el llenguatge infantil. Derivat regressiu de <i>sucar</i> .	
súl-lera ['sul.lə.rə]['sul.lə.rə]	<i>f.</i> Feta, contarella, una cosa que ha passat, normalment divertida. Variant de <i>sól-lera</i> .	3
sull, -a ['su.ʎ]['su.ʎə]	<i>adj.</i> Estúpid, de tracte esquerp. Etimologia incerta.	
sus! ['sus]	<i>interj.</i> Interjecció per indicar l'inici d'una acció. Se sol dir "donar el sus". Del llatí SURSUM, 'amunt'.	3
susar [su. 'za]	<i>v. intr.</i> Estar de moda. Aglutinació de <i>se</i> i <i>usar</i> , 'usar-se'	3

taleca [tə. 'le.kə]	<i>f.</i> Bossa de tela rústega. De l'àrab hispànic TA'LIKA, mat. sig.	
talent [tə. 'lent]	<i>f.</i> Gana de menjar. Del llatí TALENTUM, 'balança, inclinació'.	
tanyada [tə. 'ɲa.ðə]	<i>f.</i> Tany, bordall, sobretot si creix ben dret i esponerós. Derivat de <i>tany</i> .	
tapaculs [ta.pə. 'kuls]	<i>m.</i> Cop pegat amb la mà al cul. Compost de <i>tapar</i> i <i>cul</i> .	2
tapamorros [ta.pə. 'mo.ros]	<i>m.</i> Cop pegat amb la mà als morros per corregir qualcú que ha dit una paraula inapropiada. Compost de <i>tapar</i> i <i>morros</i> .	3
taperó [tə.pə. 'rə]	<i>m.</i> 1. Familiarment, infant petit. 2. Persona petita i rabassuda. Derivat de <i>tàpera</i> .	2-3
te'n daré (veuràs)! [tən.də. 're]	<i>ff.</i> Expressió que s'usa per amenaçar afectuosament qualcú.	
temps (un) [un. 'tens]	<i>loc. adv.</i> Antigament.	
tendrum [tun. 'rum]	<i>f.</i> Cartílag. Derivat de <i>tendre</i> .	1
tercerols [trə.sə. 'ròls]	<i>m.</i> S'usa en l'expressió "fer tercerols" significat 'ser molt mogut', especialment els infants. Del llatí vulgar *TERTIARIOLU, diminutiu de TERTIARIUM, 'tercer'.	1
teringa [tə. 'riɲ.gə]	<i>f.</i> Fila de persones. Derivat de <i>tira</i> .	
tiberi [ti. 'bɛ.ri]	<i>m.</i> Àpat molt abundant i suculent. Probablement del nom de l'emperador romà Tiberi, conegut per les seves grans festes.	
tira-tira [, ti.rə. 'ti.rə]	<i>loc. adv.</i> A poc a poc. Repetició del mot <i>tira</i> .	
tocahores [tə. 'kə.rəs]	<i>m, f.</i> Beneit, inútil, inoportú. Compost de <i>toca</i> i <i>hores</i> .	3
tomversa [tom. 'ver.sə]	<i>f.</i> Esclat, caiguda. Probablement relacionada amb <i>tomb</i> .	3
topadís, -issa [to.pə. 'ðis][to.pə. 'ði.sə]	<i>adj.</i> Que es fa trobar amb qualcú aparentant no ser intencionadament. S'usa especialment en el llenguatge del festeig, quan una persona prova de coincidir "casualment" amb qualcú que li agrada. Derivat de <i>topar</i> .	
tragí [trə. 'zi]	<i>m.</i> Acció o tasca que implica molta activitat i moviment. Derivat de <i>raginar</i> .	

traginar [trə.ʒi.'na]	<i>v. tr.</i> Transportar coses d'un lloc a un altre. Del llatí vulgar *TRAGINARE, 'estirar'.	
trapasser, -a [trə.pə.'se]	<i>adj.</i> Polissó, entremaliat. Derivat de <i>trapassa</i> .	
trel·lerel·la [trəl.lə.'rəl.lə]	<i>m, f.</i> Panxacontent, feliç de la vida.	2-3
trespol [tris.'pəl]	<i>m.</i> Paviment fet de mescla, normalment de ciment, sense rajoles. Variant de <i>trespol</i> , possiblement derivat regressiu de <i>trespolar</i> , del llatí INTERPOLARE.	1
troncada [trɔŋ.'ka.ðə]	<i>f.</i> Cop violent pegat amb la mà a qualcú. Derivat de <i>tronc</i> .	
trull ['truɟ]	<i>m.</i> Remor intensa. Del llatí TORCULUM, 'trull', molí d'oli.	
truller [tru.'e]	<i>m.</i> Trull exageradament fort. Derivat augmentatiu de <i>trull</i> amb el sufix <i>-er</i> amb valor augmentatiu, com a <i>casser</i> , <i>genter</i> ...	3
trunyella [tru.'ɲe.ʎə]	<i>f.</i> Trena, normalment als cabells. Variant de <i>trenella</i> amb assimilació palatal de la <i>n</i> per la influència de la <i>ll</i> .	
tudar [tu.'ða]	<i>v. tr.</i> Malgastar. Del llatí TUTARE, 'protegir'.	
tumbaga [tum.'ba.ɣə]	<i>f.</i> Anell sense ornaments. De l'àrab TUNBAK, mat. sig.	
tupar [tu.'pa]	<i>v. tr.</i> Pegar, bé per agredir o bé per aplanar o llevar la pols. Mot onomatopèic.	
turmassot [tur.mə.'sət]	<i>m.</i> Beneit, curt d'enteniment. Derivat de <i>turmàs</i> .	
tutup [tu.'tup]	<i>m. f.</i> Maldestre, poc hàbil, amb poc enteniment. Mot onomatopèic.	3
ull (fer) [fe.'uj]	<i>ff.</i> Tenir mala fi.	
ullastre esbrancat [.fe.su.,as.trər.brəŋ.'kat]	(fer s') <i>ff.</i> 1. Postura corporal consistent a posar-se cap per avall subjectant el pes del cos amb els braços i donant al cos una posició vertical. 2. Fer coses d'elevada dificultat per aconseguir un propòsit.	
vega (fer una) [.'ve.ɣə]	<i>ff.</i> 1. Sortida a menjar a fora vila. 2. Per extensió, menjar festivament. Probablement pre-romà, d'un ètim *IBAICA, 'terra fèrtil devora un riu'.	
veiès [və.'əs]	<i>interj.</i> Interjecció per expressar conformitat quan s'afirma una cosa que es considera òbvia, amb un significat semblant a "ben segur!". De l'imperatiu singular de <i>veure</i> .	

verbes [ˈβer.βəs]	<i>f. pl.</i> Dita hilarant. Del llatí VERBA, 'paraules'.	1
verdanc [vər.ˈðəŋk]	<i>m.</i> Branca tendra i flexible, normalment usada per pegar als animals. Derivat de <i>verd</i> .	
xalest, -a [ʃə.ˈlest]	<i>adj.</i> Content, alegre, vivaç. Derivat de <i>xalar</i> .	
xapeta [ʃi.ˈpə.tə]	<i>f.</i> Eina del camp usada per remoure la terra consistent en una fulla de ferro llarguera, acabada en tall perpendicular, i que se subjecta per un mànec. Derivat de <i>xapa</i> .	
xerec, -a [ʃə.ˈrək][ʃə.ˈrɛ.kə]	<i>adj.</i> Molt dolent. Adjectivació de <i>xereca</i> .	
ximple [ˈʃim.plə]	<i>adj.</i> Dit de l'animal que no defuig del contacte amb les persones Variant de simple amb palatalització de la s inicial, fet habitual col·loquialment a mots començats per <i>si-</i> .	
xítxero [ˈʃit.ʃə.ro]	<i>m.</i> Pèsol. Mossarabisme procedent del llatí CICERO, 'ciuró'	
xoquina [ʃu.ˈki.nə]	<i>f.</i> Sabata baixa que no té taló i que es trava només per damunt el peu, normalment per anar per dins la casa. També s'usa la forma masculina <i>xoquí</i> . Derivat de <i>soc</i> , 'esclop'	3
xorar [ʃo.ˈra]	<i>v. tr.</i> Cobrar vitalitat sobreposant-se a una situació vital difícil. Probablement d'un mot del llatí vulgar *EXAURARE, 'airejar'.	3
xorbell, -a [ʃor.ˈbeɫ][ʃor.ˈbe.ɫə]	<i>adj.</i> Qui té dificultats de visió. S'usa a la frase feta "fer xorbelles", significat 'mirar amb els ulls mig clucs'. D'un hipotètic mot llatí *EXORBELLUM, 'sense ulls'.	3
xoroll, -a [ʃo.ˈroj][ʃo.ˈro.ə]	<i>adj.</i> Mancat d'una orella. També s'usa a la frase feta "fer tornar xoroll". significat 'fer perdre el seny'. Derivat regressiu d' <i>eixorellar</i> , 'tallar una orella'.	
xubec [ʃu.ˈbɛk]	<i>m.</i> Son irresistible. De l'àrab SUBAT, mat. sig.	
xulla [ˈʃu.ə]	<i>f.</i> Cansalada o carn magra de porc. Probablement del llatí AXUNGIA, 'greix animal'	

Campos, octubre 2020

[ˈkam.pos | ot.ˈtu.brə | dor.mil.ˈvint]

